

Zasiłki 2026

**Praktyczne wskazówki
i nowe przepisy**

PROFESJONALNY PORTAL INFORMACYJNY dla specjalistów kadr, płac, ZUS i HR

Aktualne informacje o zmianach w prawie (24h/dobę)

aktualne informacje o zmianach w prawie: artykuły, orzeczenia, komentarze, praktyczne porady z przykładami

Biblioteka ponad 5000 porad prawnych

Udzielonych przez ekspertów to niezastąpione źródło wiedzy - każdego dnia publikujemy nowe porady

Szkolenia wideo

Ponad 60 godzin szkoleń na tematy dotyczące tematyki kadrowo-płacowej - nowoczesna forma podnoszenia kompetencji

Strefa HR

fachowe źródło wiedzy na temat rekrutacji, motywacji, angażowania, komunikacji, employerbranding, przywództwa i rozwoju pracowników

Narzędzie kadrowo-płacowe LEGE

aktualizowana baza aktów prawnych z komentarzami ekspertów i porównywarłą zmian prawnych

Indywidualne konsultacje z ekspertami

Poradnia mailowa - odpowiedzi do 2 dni roboczych, a także telefoniczny dyżur eksperta 2 razy w tygodniu

Praktyczne narzędzia

Kalkulatory, wzory dokumentów, wskaźniki, procedury krok po kroku

Przetestuj Portal Kadrowy **przez 48 godzin całkowicie bezpłatnie**

Skontaktuj się z Centrum Obsługi Klienta: **22 518 29 29**, e-mail: **cok@wip.pl**

Zasiłki 2026

Praktyczne wskazówki
i nowe przepisy

Spis treści

WSTĘP	9
1. OSOBY UPRAWNIONE DO ZASIĘKÓW Z UBEZPIECZENIA CHOROBOWEGO	10
2. PŁATNICZY SKŁADEK ZOBOWIĄZANI DO WYPŁATY ZASIĘKÓW	11
3. ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE W RAZIE CHOROBY I MACIERZYŃSTWA	13
3.1. Wynagrodzenie za czas choroby	13
3.1.1. Prawo do wynagrodzenia za czas choroby.....	13
3.1.2. Okres wypłaty wynagrodzenia za czas choroby.....	14
3.1.3. Zasady wypłaty wynagrodzenia za czas choroby w razie niezdolności do pracy na przelomie roku kalendarzowego ...	15
3.1.4. Wysokość wynagrodzenia za czas choroby	16
3.2. Zasiłek chorobowy.....	16
3.2.1. Prawo do zasiłku chorobowego w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego	16
3.2.2. Okres wyczekiwania na prawo do zasiłku chorobowego	18
3.2.3. Okres zasiłkowy i zasady jego zliczania	22
3.2.4. Prawo do zasiłku chorobowego z tytułu niezdolności do pracy przypadającej na przelomie roku	26
3.2.5. Okresy, za które zasiłek chorobowy nie przysługuje.....	27
3.2.6. Prawo i brak prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego	28
3.2.6.1. Brak prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego	29
3.2.6.2. Prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego i gospodarstwo rolne	31
3.2.6.3. Prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego podlegających ubezpieczeniu chorobowemu dobrowolnie	32
3.2.6.4. Brak prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego w przypadku braku okresu wyczekiwania	33
3.2.7. Wysokość zasiłku chorobowego	33
3.3. Świadczenie rehabilitacyjne	35
3.3.1. Prawo do świadczenia rehabilitacyjnego i okres jego wypłaty.....	35

3.3.2.	Wysokość świadczenia rehabilitacyjnego	36
3.3.3.	Brak prawa do świadczenia rehabilitacyjnego.....	36
3.4.	Zasiłek wyrównawczy.....	38
3.4.1.	Prawo do zasiłku wyrównawczego	38
3.4.2.	Wysokość zasiłku wyrównawczego.....	38
3.4.3.	Brak prawa do zasiłku wyrównawczego.....	39
3.5.	Zasiłek macierzyński i okres jego wypłaty.....	39
3.5.1.	Prawo do zasiłku macierzyńskiego z tytułu urodzenia dziecka w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego	39
3.5.1.1.	Zasiłek macierzyński dla pracowników za okres urlopu macierzyńskiego	39
3.5.1.2.	Uzupełniający urlop macierzyński od 19 marca 2025 r.	46
3.5.1.3.	Zasiłek macierzyński dla pracowników za okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego	47
3.5.1.4.	Zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego	48
3.5.1.5.	Zasiłek macierzyński z tytułu urlopu ojcowskiego	53
3.5.1.6.	Zasiłek macierzyński dla ubezpieczonych niebędących pracownikami	54
3.5.2.	Prawo do zasiłku macierzyńskiego z tytułu urodzenia dziecka po ustaniu ubezpieczenia chorobowego	55
3.5.3.	Prawo do zasiłku macierzyńskiego z tytułu urodzenia dziecka w czasie urlopu wychowawczego.....	56
3.5.4.	Zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego	56
3.5.5.	Wysokość zasiłku macierzyńskiego	57
3.5.6.	Podwyższenie zasiłku macierzyńskiego do kwoty świadczenia rodzicielskiego.....	58
3.5.7.	Brak prawa do zasiłku macierzyńskiego	59
3.6.	Zasiłek opiekuńczy	60
3.6.1.	Prawo do zasiłku opiekuńczego i jego wysokość	60
3.6.2.	Okres wypłaty zasiłku opiekuńczego	64
3.6.3.	Brak prawa do zasiłku opiekuńczego	66
4.	ZASADY USTALANIA PODSTAWY WYMIARU ZASIŁKÓW DLA PRACOWNIKÓW.....	68
4.1.	Wynagrodzenie stanowiące podstawę wymiaru	68

4.2.	Uzupełnianie wynagrodzenia	72
4.2.1.	Uzupełnianie wynagrodzenia stałego	72
4.2.2.	Uzupełnianie wynagrodzenia zmiennego	73
4.3.	Okres, z którego wynagrodzenie stanowi podstawę wymiaru	75
4.4.	Wliczanie do podstawy wymiaru zasiłków wynagrodzenia z tytułu: umowy zlecenia, godzin nadliczbowych i za urlop wypoczynkowy	78
4.5.	Premie, nagrody i inne składniki wynagrodzenia uwzględniane i nieuwzględniane w podstawie wymiaru zasiłków	82
4.6.	Zasady uwzględniania w podstawie wymiaru zasiłku składników wynagrodzenia przysługujących za okresy miesięczne, kwartalne i roczne oraz przysługujące do określonego terminu i inne	84
4.6.1.	Składniki przysługujące za okresy miesięczne.....	84
4.6.2.	Składniki przysługujące za okresy kwartalne.....	86
4.6.3.	Składniki przysługujące za okresy roczne	89
4.6.4.	Składniki przysługujące za okresy półroczne.....	92
4.6.5.	Składniki wypłacane jednorazowo	93
4.6.6.	Składniki przysługujące, ale niewypłacone do czasu ustalania podstawy wymiaru.....	94
4.6.7.	Składniki przysługujące do określonego terminu.....	95
4.6.8.	Składniki wynagrodzenia a zmiana wymiaru czasu pracy	97
4.7.	Ponowne ustalenie podstawy wymiaru zasiłków	100
4.7.1.	Inne przypadki ponownego ustalania prawa do zasiłków	100
4.8.	Zmiana wymiaru czasu pracy	102
4.9.	Minimalna i maksymalna podstawa wymiaru zasiłku	104
4.10.	Obliczanie świadczenia rehabilitacyjnego	105
4.11.	Podstawa wymiaru zasiłków – praktyczne schematy	106
4.12.	Błędnie ustalona podstawa wymiaru zasiłków – konsekwencje dla pracodawcy i pracownika	110
4.12.1.	Niedopłaty i nadpłaty zasiłków – błędy w ustalaniu podstawy wymiaru zasiłków leżące po stronie pracodawcy.....	110
4.12.2.	Pracodawca zastosował inną niż właściwa stopę procentową przysługującego świadczenia	111
4.12.3.	Pracodawca nie przyjął do podstawy wymiaru składnika wynagrodzenia, który zgodnie z przepisami płacowymi należy	

	w tej podstawie uwzględnić albo uwzględnić składnik, do którego pracownik zachowuje prawo za okresy pobierania zasiłków.....	112
4.12.4.	Pracodawca przyjął do podstawy wymiaru wynagrodzenie z niewłaściwego okresu.....	114
4.12.5.	Pracodawca nieprawidłowo uzupełnił wynagrodzenie albo go nie uzupełnił	115
4.12.6.	Pracodawca nie ustalił ponownie podstawy wymiaru świadczenia po miesiącu kalendarzowym przerwy.....	116
4.12.7.	Pracodawca nie podniósł podstawy wymiaru do kwoty minimalnego wynagrodzenia	117
4.12.8.	Pracodawca nie zwaloryzował lub zastosował więcej niż jedną waloryzację podstawy wymiaru zasiłku chorobowego dla celów obliczenia świadczenia rehabilitacyjnego	118
4.12.9.	Pracodawca wypłacił zasiłek za okres krótszy lub dłuższy niż maksymalny okres, za który przysługuje.....	119
4.12.10.	Zasiłki bezpodstawnie wypłacone, czyli wypłata nieuzasadniona	119
4.12.11.	Zasiłki wypłacone bezpodstawnie, czyli pomimo braku uprawnień ubezpieczonego	120
4.12.12.	Zasiłki wypłacone bezpodstawnie, czyli w zawyżonej kwocie	120
4.12.13.	Zasiłki wypłacone bezpodstawnie, czyli pomimo braku wymaganych dokumentów.....	120
4.12.14.	Konsekwencje dla pracodawcy – co należy zrobić	121
4.12.15.	Zaniżona wypłata świadczenia – co powinien zrobić pracodawca	121
4.12.16.	Wypłata zawyżonego świadczenia – co powinien zrobić pracodawca.....	122
4.12.17.	Świadczenia nienależnie pobrane przez pracownika.....	123
4.12.18.	Świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczone o braku prawa do ich pobierania	123

4.12.19.	Świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia	124
4.12.20.	Świadczenia pobrane, a następnie zostało ustalone, że nie przysługiwały ze względu na fakt, że w okresie ich pobierania pracownik wykonywał pracę zarobkową w okresie orzeczonej niezdolności do pracy lub wykorzystywał zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia	125
4.12.21.	Nienależnie pobrane świadczenia – konsekwencje dla pracownika.....	125
5.	ZASADY POSTĘPOWANIA PRZY WYPŁACIE ZASIŁKÓW.....	126
5.1.	Terminy wypłaty świadczeń	126
5.2.	Tryb odwoławczy	127
5.3.	Przedawnienie roszczeń.....	127
5.4.	Dokonywanie potrąceń z zasiłków.....	128
5.5.	Finansowanie świadczeń i ich rozliczanie	130
5.6.	Dokumentowanie prawa do świadczeń	130
6.	ODPOWIEDZIALNOŚĆ PŁATNIKÓW SKŁADEK W RAZIE NIEWYKONYWANIA OBOWIĄZKÓW W ZAKRESIE USTALANIA PRAWA DO ŚWIADCZEŃ I ICH WYPŁATY.....	131
7.	WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH.....	131

Zasiłki 2026. Praktyczne wskazówki i nowe przepisy

Copyright © Warszawa 2025 by Wiedza i Praktyka sp. z o.o.

Autor: Marek Styczeń

Redakcja: Marta Strupińska

Korekta: Zespól

Koordynator produkcji: Mariusz Jezierski

Koordynator projektów wydawniczych: Anna Jagodzińska

Zastępcy dyrektora: Head of B2B Market: Szymon Danowski

Projekt graficzny okładki: Agnieszka Makowska

Skład i łamanie: Triograf, Dariusz Kotacz

Wydanie I

Stan prawny: grudzień 2025

ISBN: 978-83-8409-449-5

Kod produktu: UOB 426

Wydawca:

Wiedza i Praktyka sp. z o.o.

03-918 Warszawa, ul. Łotewska 9a

tel. 22 518 29 29, faks 22 617 60 10

www.wip.pl

Druk i oprawa: Druk: KRM Druk Sp. z o.o.

Publikacja uwzględnia stan prawny obowiązujący na dzień 1 grudnia 2025 r.

Niniejsza publikacja oraz wszystkie zawarte w niej teksty, grafiki i materiały są chronione prawem autorskim. Żadna część tej książki nie może być reprodukowana, przechowywana w systemach wyszukiwania lub transmitowana w jakiegokolwiek formie i jakimikolwiek środkami – elektronicznymi, mechanicznymi, kopiowania, nagrywania lub innymi – bez uprzedniej pisemnej zgody Redakcji.

Zakaz ten nie dotyczy cytowania ww. materiałów w granicach dozwolonego użytku, z powołaniem się na źródło.

Treści zawarte w niniejszej publikacji mają charakter wyłącznie informacyjny i edukacyjny. Publikacja została przygotowana z zachowaniem najwyższej staranności oraz z wykorzystaniem wysokich kwalifikacji, wiedzy i doświadczenia autorów oraz konsultantów. Niemniej jednak zawiera ona ogólne wskazówki i nie powinna być traktowana jako indywidualna porada prawna, finansowa ani żadna inna forma profesjonalnej konsultacji.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za decyzje podjęte na podstawie informacji zawartych w tej publikacji. W przypadku potrzeby uzyskania specjalistycznej porady zaleca się konsultację z odpowiednim ekspertem lub specjalistą w danej dziedzinie.

WSTĘP

Obowiązki związane z ustalaniem prawa do zasiłków, podstawy wymiaru oraz ich prawidłowym rozliczaniem stanowią istotny element pracy działów kadr i płac. Od dokładności i rzetelności zależy nie tylko poprawność rozliczeń z ZUS, ale również zaufanie pracowników do pracodawcy. Codzienna praktyka pokazuje, że nawet przy niezmienionych przepisach wiele sytuacji budzi wątpliwości interpretacyjne – zwłaszcza w przypadku skomplikowanych stanów faktycznych, np. długiej choroby pracownika, różnych dodatków i premii nieuregulowanych w regulaminach wynagradzania, kontrolowania pracownika na zwolnieniu lekarskim (w tym zakresie).

Publikacja ma na celu uporządkowanie wiedzy i ułatwienie stosowania przepisów. Została opracowana z myślą o specjalistach kadr i płac, dla których kluczowa jest nie tylko znajomość przepisów, ale także umiejętność ich zastosowania w konkretnych przypadkach.

Zawiera szczegółowe omówienie zasad nabywania prawa do świadczeń, ustalania podstawy ich wymiaru oraz obowiązków dokumentacyjnych. Praktyczne wyjaśnienia oraz kilkadziesiąt przykładów dotyczących wynagrodzenia za czas choroby, zasiłku chorobowego, opiekuńczego, macierzyńskiego, świadczenia rehabilitacyjnego to największa wartość tej publikacji.

Książka „Zasiłki 2026. Praktyczne wskazówki i nowe przepisy” to narzędzie wspierające profesjonalistów w codziennych obowiązkach, pomocne zarówno przy rozpatrywaniu typowych sytuacji, jak i tych bardziej skomplikowanych, wymagających pogłębionej analizy. Przykłady, wyliczenia, schematy, komentarze – to wszystko na temat zasiłków w jednym miejscu przedstawione w sposób prosty i zrozumiały.

1. OSOBY UPRAWNIONE DO ZASIŁKÓW Z UBEZPIECZENIA CHOROBOWEGO

Świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa przysługują osobom objętym ubezpieczeniem chorobowym. Ubezpieczeniu chorobowemu podlegają osoby, o których mowa w art. 11 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2025 r. poz. 350 ze zm.).

Obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają:

- 1) pracownicy, z wyłączeniem sędziów i prokuratorów,
- 2) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych,
- 3) osoby odbywające służbę zastępczą,
- 4) małżonek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają, na swój wniosek, osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi:

- ▶ wykonujące pracę nakładczą,
- ▶ wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia oraz osoby z nimi współpracujące, w tym osoby świadczące pracę na podstawie umowy uaktywniającej określonej przepisami ustawy z 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (tekst jedn.: Dz.U. z 2025 r. poz. 798),
- ▶ prowadzące pozarolniczą działalność oraz osoby z nimi współpracujące,
- ▶ osoby współpracujące z przedsiębiorcą będącym osobą fizyczną, który nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przez 6 miesięcy od dnia podjęcia działalności gospodarczej (zwani dalej: współpracującymi z osobami korzystającymi z „ulgi na start”),
- ▶ doktoranci, którzy rozpoczęli studia doktoranckie nie wcześniej niż w roku akademickim 2019/2020,
- ▶ wykonujące odpłatnie pracę na podstawie skierowania do pracy, w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania,
- ▶ duchowni.